

Dr. Kapronczay Károly (1941–2023)

Fogynak soraink. Tavaly Dörnyei Sándor és Magyar László András, ez évben Birtalan Győző lépett ki örökre a hazai orvostörténészek amúgy is maroknyi táborából. 2023. március elsején, egy nappal a 82. születésnapja után újabb oszlopos tag, *Kapronczay Károly* dőlt ki a magyar orvostörténészek csapatából. Hosszú éveken keresztül volt az *Orvosi Hetilap* orvostörténeti rovatának, a Horusnak szorgalmas szerzője. A Horus meghatottan búcsúzik legtermékenyebb munkatársától.

Kapronczay Károly 1941. február 28-án született Budapesten. Tizennyolc évvel később a Toldy Ferenc Gimnáziumban érettségizett. Abban a budapesti gimnáziumban, amelynek névadójáról a Toldy Ferenc Gimnázium évkönyvében (1978–1979) tett közzé értékes tanulmányt – szerzőtársa Antall József volt. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán 1969-ben szerzett középiskolai tanári és könyvtárosi oklevelet. Fő érdeklődési köre már ekkor nyilvánvaló volt, hiszen szakdolgozatában a nagy lengyel író, Adam Mickiewicz és a Trybuna Ludów kapcsolatával foglalkozott. Egész életművén vörös fonálként húzódik a magyar–lengyel politikai és művelődéstörténeti kapcsolatok gazdag históriájának feltárása. E témában született meg PhD-értekezése (2003) és az MTA doktora címet megszerző disszertációja is (2011). E téren végzett kutatásainak kicsúcsosodása a 2013-ban a Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtárának 96. köteteként megjelent „A magyar–lengyel orvosi és közegészségügyi kapcsolatok múltjából” című, 275 oldalas kiadvány. Ugyancsak 2013-ban látott nyomdafestéket – mintegy e kötet kiegészítéseként – a „Közép-Kelet-Európa orvosi múltja”

című hiánypótló kötet. Kérdemelte a Lengyel Kulturális Érdemkeresztet (1990) és a Lengyel Köztársaság Érdemrendjének Lovagkeresztjét (1999).

1969. augusztus 17-étől lett a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár alkalmazottja, előbb tudományos munkatársként, később osztályvezetőként, főigazgató-helyettesként, majd 1992-től Antall József utódjaként főigazgatóként. 1990-ig a múzeumi gyűjteményekben dolgozott; volt gyűjteménykezelő, tudományos osztályvezető, a levéltár igazgatója. 1990 után könyvtárigazgató, ügyvezető főigazgató, a főigazgató helyetteseként tudományos titkári feladatokat látott el. Munkahelyére a Semmelweis Könyvtár budai, Török utcai épületébe nyugdíjazása után is bejárt, főleg a gazdasági-szervezési ügyekben segített fenntartani a könyvtár-levéltár működését a COVID-19-világjárvány nehéz hónapjaiban is. A székhelyét az épületben tartó *Orvostörténeti Közlemények* főszerkesztője 1999-től, s főtítkára a Magyar Orvostörténelmi Társaságnak.

Első közleménye az *Orvosi Hetilap* Horus rovatában 1971-ben jelent meg. Folyóiratokban közölt írásainak listája a 70. születésnapjára, 2011-ben, a Semmelweis Kiadó által megjelentetett „Cito pede labitur aetas” című tanulmánykötetben megtalálható. E lista szerint 1971 és 2005 között 252 dolgozata jelent meg a Horus rovatban, vagyis a 654 magyar nyelvű folyóiratcikk több mint egyharmada az *Orvosi Hetilap*ban volt olvasható. A legtermékenyebb az 1971–1981-es évtizedben volt; akadt év (1977), amikor írásainak száma 21 volt. A kiváló, szintén termékeny orvos/orvostörténész, Szállási Árpád mellett Kapronczay Károly volt az, aki újra rangot adott az orvosi életrajz (biográfia) műfajának. Írásaival nemcsak orvosnagyjaink emlékezetét segített tovább őrizni, de olyan orvos elődeink alakját is kiemelte a feledés – olykor tudatos feledtetés – homályából, mint Batthyány-Strattmann László, Frim Jakab, Genersich Antal, Regéczy Nagy Imre, Gáspár Ferenc, hogy csak az 1970-es évek kezdetein publikált biográfiáinak alanyait említsük. Alapvető érdeklődésének megfelelően természetesen több lengyel orvos életútjával is megismertette a Horus olvasóit. 1993-ban és 1999-ben ő nyerte el a legjobb orvostörténeti közleményért az *Orvosi Hetilap* Markusovszky-díját. Ez irányú, olykor valóban hiánypótló munkásságának összegzése a 2004-ben a Mundus Kiadó gondozásában megjelent „Magyar orvoseletrajzi lexikon”, amely közel kétezer orvos, gyógyszerész, állatorvos életrajzát tartalmazza.

Nem a mi feladatunk orvostörténeti munkásságának hiánytalan értékelése. Csupán utalunk arra, hogy az

orvosi biográfiák mellett olyan témák feldolgozását is köszönheti neki a magyar orvostörténet-írás, mint például a főváros kórházainak bemutatása a „Gyógyító Budapest” (2011) című kötetben, az ápolás-ápolóképzés és kórházügy története (2005) vagy a Kapronczay Katalinnal közösen publikált „Az orvostörténelem Magyarországon” (2005) című összeállítás.

Kapronczay Károlyt, a magyar orvostörténet-írás egyik meghatározó alakját a Magyar Orvostörténelmi Társaság, a Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár

és Levéltár, a Magyar Gyógyszerésztörténelmi Társaság, a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány saját halottjának tekinti. Életművéből az *Orvosi Hetilap* Horus rovatát gazdagító páratlan szakirodalmi tevékenysége velünk él tovább. Emlékét szeretettel megőrizzük.

Professzor Úr! Requiescat in pace!

Kiss László dr.

„Suum cuique decus posteritas rependit.”
(Az utókor adja meg kinek-kinek a megfelelő elismerést.)